

Film- en documentairefestival

Het gezicht van straffeloosheid

Hoe verbijsterend de gevolgen zijn van dwalingen en vormfouten, hoe gruwelijk het gezicht van straffeloosheid: op de vijftiende editie van het *Movies that Matter Festival* blijkt weer hoe kronkelig de weg naar rechtspleging kan zijn.

Beeld uit de openingsfilm *The Act of Killing*.

Tekst: Olga van Ditzhuijzen

De rechtszaal is ver weg, heel ver weg. In de openingsfilm *The Act of Killing* van het *Movies that Matter Festival* demonstreert een bejaarde voormalige beul van Indonesische doodskadars trots hoe hij zijn duizenden slachtoffers efficiënt uitroeide. Met een ijzerdraad om hun nek werden ze gewurgd. Want de vijanden doodslaan, zijn oorspronkelijke methode, gaf te veel rommel.

Nooit werden hij en zijn militiegenoten gestraft. Sterker nog, ze zijn graag geziene gasten in tv-shows. Over hun verleden zijn ze laconiek. Want, zegt een van hen: 'Oorlogsmisdaden worden gedefinieerd door degene die wint. Maar wat vandaag de Geneefse conventie is, kan morgen die van Jakarta zijn.'

Juridische blunders

Deze en de zeven andere films uit het festivalonderdeel 'Camera Justitia' grijpen terug op het 'oer' van recht. Waar draaide dat ook al weer om? Stichting *Movies that Matter*, de organisator van het festival,

heeft zich tot taak gesteld mensenrechten en de schendingen ervan blijvend onder de aandacht te brengen. Dat het op talloze plekken bedroevend gesteld is met de universele normen en waarden die zo netjes in verdragen zijn vastgelegd, mag dan bekend zijn – het blijft ontstellend om de uitwassen, juridische blunders en doofpotpraktijken groot op het scherm terug te zien.

Niet-westers perspectief

Directeur en programmasamensteller Taco Ruighaver zegt dat het aanbod activistische films steeds groter wordt. 'Er is net een film uit over de rechtszaak over de Russische protestband Pussy Riot, maar die verscheen net te laat om in ons programma op te nemen,' geeft hij als voorbeeld. Hij ziet steeds meer films gemaakt worden door niet-Westerse makers – een goede ontwikkeling. 'Heel interessant om films te zien uit een ander dan een westers perspectief.'

Cijfers in beeld

Dat een 'juridische' film meer is dan beelden uit de rechtszaal, blijkt wel uit de

prikkelende selectie. Maar kunnen films verschil maken? Ruighaver is optimistisch. 'Sinds het festival is verhuisd naar Den Haag zie ik steeds vaker parlementariërs in de zaal. En als minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans niet kan komen, sturen we hem een dvd'tje. Politici hebben alle cijfers en rapporten wel, maar pas als je het hele verhaal in beeld ziet, doet het wat met je. Dan pas komt er actie. Daarom is het zo belangrijk om aantallen van slachtoffers een gezicht te geven.'

Vergeeten verhalen

Het draait volgens Ruighaver om de vergeeten verhalen, zoals de nog altijd heersende heldenverering van de voormalige doodskadars in Indonesië, die nu opnieuw tot ophef heeft geleid. 'Journalisten die er al zo lang wonen, zijn er aan gewend. Ze zeggen dan "zo is Indonesië nu eenmaal". En toch moet het verhaal steeds opnieuw worden verteld.'

Movies that Matter Festival: 21 t/m 27 maart in Filmhuis Den Haag en Theater aan het Spui in Den Haag. Website: www.moviesthatmatter.nl

The Act of Killing

Als er ooit een gelegenheid was om het woord ‘bizar’ te gebruiken, is het voor deze film. Gangsters in Indonesië werden ingehuurd om een gruwelijke genocide te voltrekken op duizenden vermeend communistische landgenoten, en werden nooit bestraft. Ruim veertig jaar na dato vraagt filmmaker Joshua Oppenheimer of ze hun daden willen naspelen. Met rekwisieten als kapmessen en bloedige make-up grijpen de moordenaars hun kans om opgewekt hun wreedheden te demonstreren. Maar hoe gewetenloos kan een mens zijn? De filmrepetities leiden tot een verrassende wending.

The Law in These Parts

Wat betekent ‘recht’ ook al weer? En wat betekent het in een intrigerende plek als Israël en de Palestijnse gebieden? Het is onzichtbaar, niet in beeld te brengen en speelt zich af in een soort geheimtaal van juridisch jargon, zo merkt de filmmaker terecht op. Toch neemt hij het risico. De architecten achter de regelgeving in Israël delen in openhartige interviews hun ideeën en gevoelens over het bijzondere rechtssysteem dat zij mede tot stand brachten.

The Khmer Rouge and the Man of Non-violence

Hoe geef je juridische bijstand aan een man die 14.000 mensen heeft gemarteld en vermoord? De Franse advocaat François Roux zit er maar mooi mee in zijn maag. Zijn cliënt is Rode Khmer-leider Kaing Guek Eav, alias ‘Duch’. Hij heeft zijn misdaden al lang toegegeven, maar zijn tweede, Cambodjaanse advocaat grijpt de zaak aan om zich van zijn beste strikt juridische kant te laten zien en zoekt naar een maas in de wet. Fijn voor de cliënt – maar wat vindt de samenleving ervan? En zijn fijnzinniger Franse confrère?

Gratis kaarten

Het *Advocatenblad* verloot in samenwerking met het Movies that Matter Festival tien gratis kaarten voor een voorstelling naar keuze. Mail vóór 19 maart naar redactie@advocatenorde.nl met als onderwerp ‘Movies that Matter Festival’. Vermeld in uw mail uw naam en adres.

Wikileaks: Secrets and Lies

In de zomer van 2010 hield de klokkenluidersite Wikileaks nieuwsredacties wereldwijd in zijn greep. Voor journalisten kwam een jongensdroom uit toen Wikileaks’ voorman Julian Assange aankondigde duizenden brokjes geheime diplomatieke informatie openbaar te maken. De macht van Assange, de James Bondachtige stemmingmakerij en de belangenafweging tussen diplomatie en transparantie stelde internationale kranten voor interessante dilemma’s. Filmmaker Patrick Forbes maakte eerder de film *Page One*, achter de schermen van *The New York Times*, en keert nu terug op krantenredacties voor een reconstructie van die spannende tijd.

Agenda Camera Justitia

- Binnen het afzonderlijke “Camera Justitia”-programma presenteert Movies that Matter op vrijdagavond 22 maart Camera Justitia Night. Na vertoning van de documentaire *The Khmer Rouge and the Man of Non-Violence* volgt een discussie met filmmaker Ber-

nard Mangiante en een van de hoofdpersonen.

- Daaraan voorafgaand verzorgt advocaat Liesbeth Zegveld een masterclass en gaat ze met studenten recht, internationale betrekkingen en sociale wetenschappen in discussie over de festivalfilms. Thema’s zijn de strijd tegen straffeloosheid en het compenseren van oorlogsslachtoffers.

- Op 26 maart is het derde Amnesty Symposium, getiteld *The Justice Cascade*, waar onder meer dieper wordt ingegaan op de vervolging van oorlogsmisdadigers. Sprekers zijn Kathryn Sikkink, professor politicologie aan de Universiteit van Minnesota, en professor Leslie Vinjamuri, hoofddocent internationale betrekkingen aan de Univer-

siteit van Londen. Toegang is gratis.

- Op 27 maart wordt de winnaar van de Camera Justitia Award bekendgemaakt. De jury bestaat uit Wilhelmina Thomassen, Robert Croll, Eddy Terstall, Jessica Gorter en Manny de Guerre. De maker van de beste film ontvangt de Zilveren Vlinder en een geldprijs van 5000 euro.